

Gamle Hadelandsvei, en kartoppdatering.

Et nytt verktøy

Til hjelp ved vurdering av historiske kart er i dette skriftet benyttet Kartverkets nye verktøy der historiske kart kan legges over moderne kart med 'trinnløs gjennomskiktighet'.

Da vises de historiske kartenes grad av nøyaktighet sammenlignet med moderne kart.

Mine Vurderinger:

I mine tre tidligere skrifter har jeg lagt Gamle Hadelandsvei i Glassbergveien, vest for ei lita myr oppe på Årvollåsen, videre 150 meter mot øst i velbrukt sti og så rett ned over veikrysset ved Disenbekken.

Sammenligning med moderne kart viser at Gamle Hadelandsvei, som jeg nå benevner 'nyoppdaget Gamle Hadelandsvei', går øst for Glassbergveien i lett stigning over Glassbergutsikten 'slik Veikartene' fra 1797 og 1806 samt spor i marken viser. Videre øst for myra på Årvollåsen og i ganske rett linje fram til ca. 300 meter nord for veikrysset i Disenbekken.

Nå viser også en sammenligning at 'Grensebekken' og 'nyoppdaget Gamle Hadelandsvei' er ganske riktig vist på kart fra 1859. Det er med på å bekrefte at veien ikke gikk forbi Lillosetra, men høyere opp i terrenget.

Veien er typisk for de historiske veiene, rettlignet og tørr uten oppbygninger.

Veien VNV rundt åsen var en setervei fra Slettenplassene under Linderud Gård til Lillosetra (kalt Linderudsetra på kart 1825-1859). Den fulgte Disenbekken som renner langs skogsbilveien, men faller ikke sammen med den 'etablerte Hadelandsveg' en lengre og høyere liggende omvei. Seterveien kunne sikkert bli ganske sølete og ble ikke foretrukket av eliten i samfunnet som red med store følger.

Kartverkets uttalelse

1797-kartet Kvadratmil nr. 73 beskrives slik; '*Karta er usedvanleg detaljerte og nøyaktige for busette strok og fortel mykje om enkelte gardsanlegg.*'

Trond Eilev Espelund i Kartverket omtaler 5. januar 2023 mitt arbeid slik; '*Det er intet merkelig ved at høydene er noe feilaktig avlagt i disse eldste av våre kart! Det er mer bemerkelsesverdig at stiene/vegene stemmer såpass godt med nyere kart og-GPS-oppgang! Vedkommende har gjort en grundig studie av de ulike kartkildene, og jeg har ingen ytterligere kommentarer til materialet.*

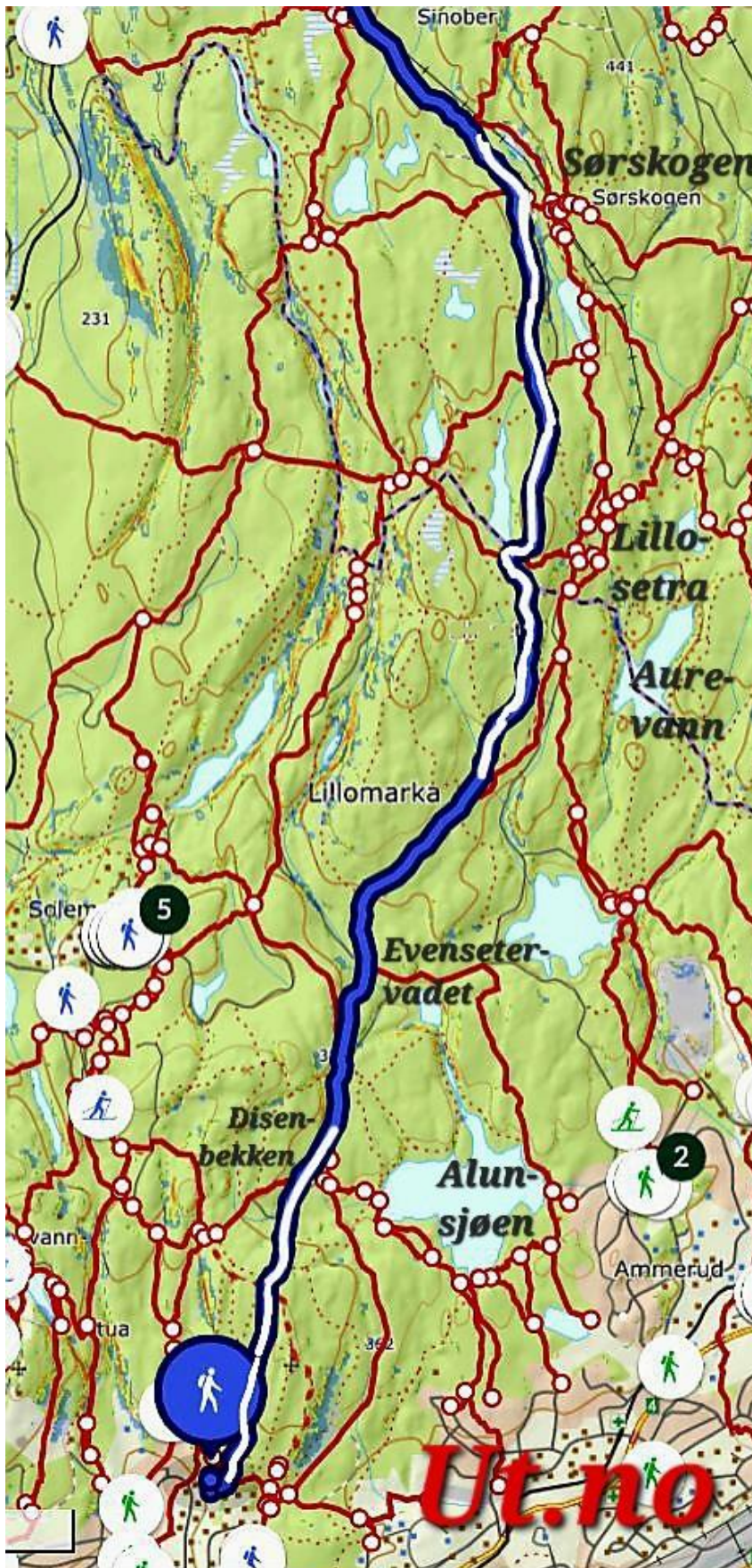
26. mai 2023 deltok Kartverkets direktør Johnny Welle og seniorarkivar Sidsel Kvarteig fra Kartverket sammen med leder i Maridalens venner Tor Øystein Olsen, redaktør av DNTs årbok for 2023 Julie Maske og undertegnede Ståle Pinslie på en befarings langs seterveien fra Isdammen opp til Kastestein. Deretter langs 'nyoppdaget Gamle Hadelandsvei' nordover fra Årvollia. Under befaringsen påviste jeg ved hjelp av 'Kartverkets nye verktøy' at de historiske kartene på avgjørende punkter stemmer med moderne kart og spor i terrenget.

Hakadal 18. juni 2023

Ståle Pinslie

Gamle Hadelandsvei på strekningen Årvollia til Sørskogen

De omdiskuterte traséer er markert med hvit strek.

På traséen fra Årvoll til ca. 300 meter forbi Disenbekken er det på side 4-5-6 dokumentert at de to 'veikartene' fra 1797 og 1806 på seks steder viser veien slik sporene finnes i terrenget i overensstemmelse med moderne kart.

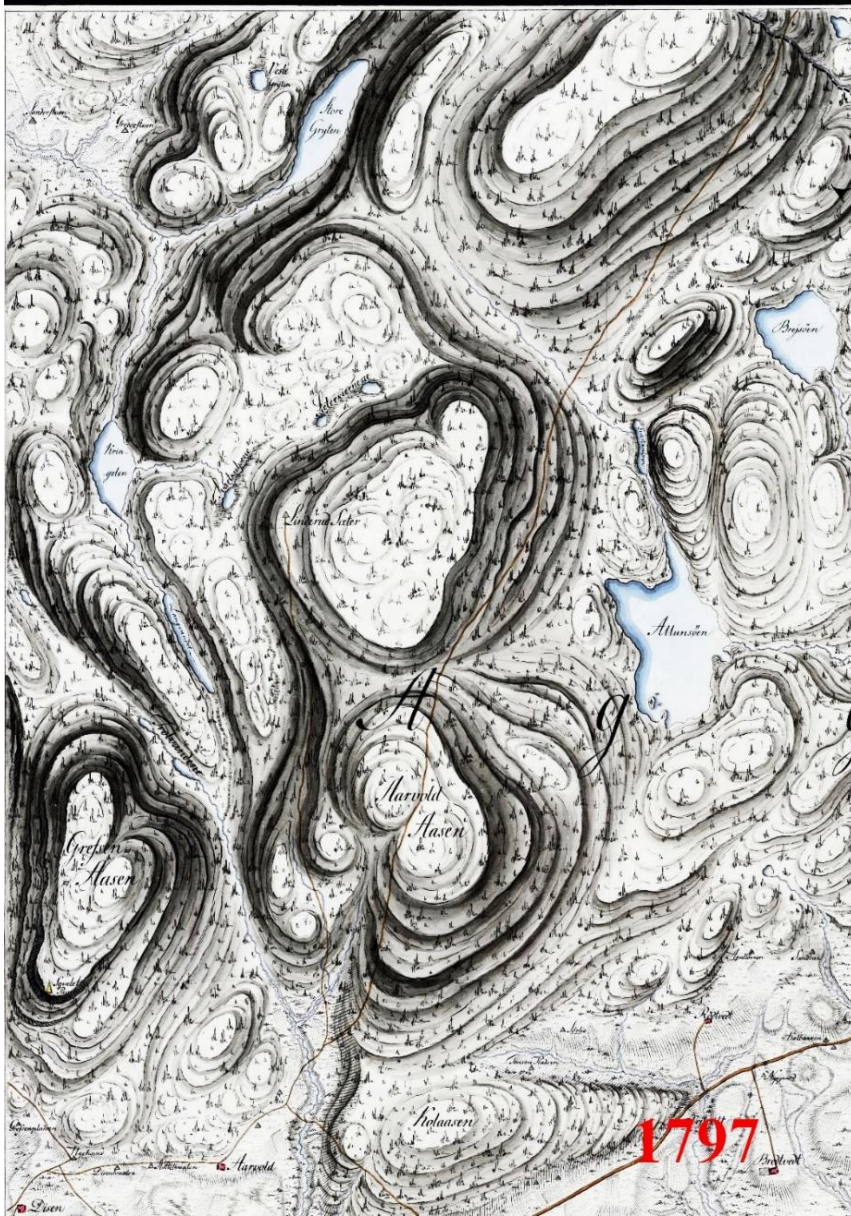
På side 5 er dokumentert at Søndre Årvollåsen er riktig inntegnet på 1797-kartet.

På side 12 er dokumentert at bekk og setervei gjennom Isdammen (gravd ut på 20-tallet) er vist på 1797-kartet slik sporene finnes i terrenget.

‘Veikartene’

Generelt om ‘Veikartene’ fra 1797-1802-1806-1859 og Matrikkelkart 1800 og 1806

‘Veikartene’ viser i prinsippet ikke bare ‘nyoppdaget Gamle Hadelandsvei’ i samme trasé gjennom Årvollområdet forbi Søndre Årvollåsen opp dit kartene stopper, men også seterveien vest for Storhaug til Linderudsetra. Den må ha vært viktig fordi den er tatt med på

Utsnitt av ‘veikartene’ fra venstre; 1797-1802-1806-1859 viser tilnærmet samme linjeføring i Årvollområdet. Seterveien tar av tilnærmet rett nord. Ikke vist ned til Slettenplassene slik som på matrikkelkartene.

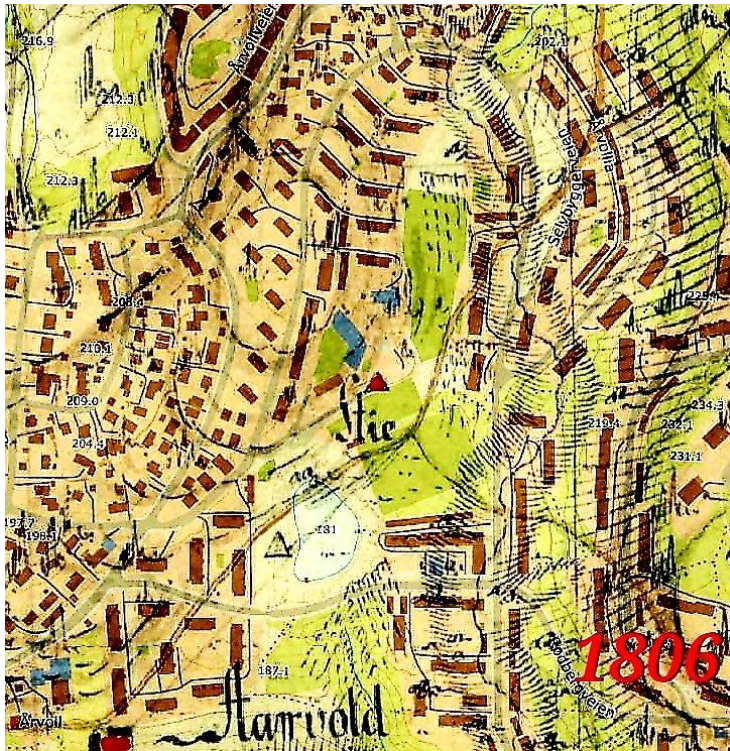
‘veikartene’. Hele Seterveien er vist opp fra Slettenplassene på Matrikkelkartene, (et gårdskart som viser eiendomsgrenser). Ingen vei er vist nordvest rundt Årvollåsen.

1797- og 1806-kartene er tegnet i stor målestokk 1:10 000. 1802-kartet i målestokk 1:60 000 og 1859-kartet 1:100 000 dekker store landområder og har mindre nøyaktighet.

Kvadratmilkartene (1797) er utarbeidet etter astronomiske og trigonometrisk beregnede distanser samt etter en del spesielle oppmålinger.

*Kvadratmilkart (1:10 000)
Utsnitt fra Kvadratmil nr.
73 fra 1797. Karteiknar:
Niels Stockfleth Darre.
Serien som består av 210
handteikna kartblad, blei
produsert frå cirka 1774 og
fram til 1808.*

‘Veikart’ 1797-1806 viser ‘Nyoppdaget Gamle Hadelandsvei’ i detalj

De historiske kartene er lagt over moderne kart. Traséen til ‘nyoppdaget Gamle Hadelandsvei’ fra Årvoll Gård opp til Selvbyggerveien nr. 46-48 (oppe i høyre hjørne) er vist nesten uendret på kart fram til området ble utbyggt etter krigen slik kartet fra 1932 viser.

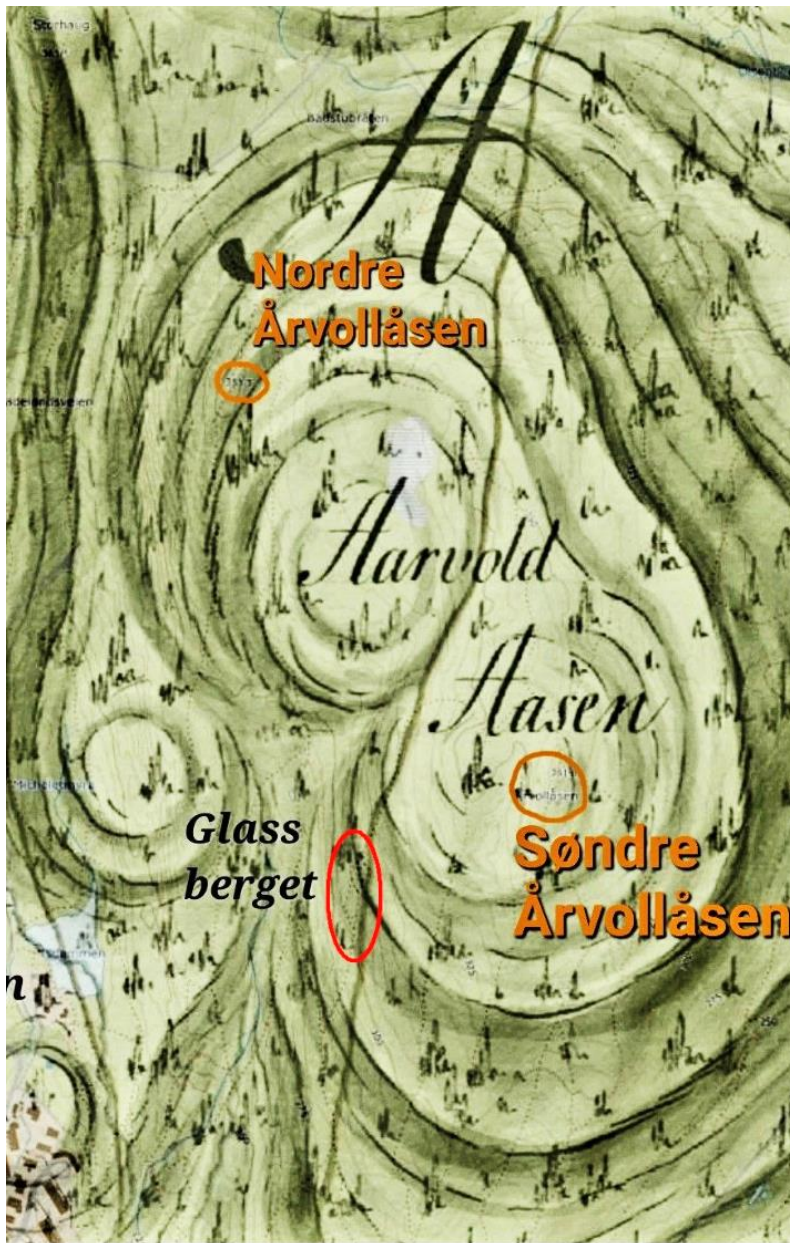
Fra Årvollområdet ned mot Trondhjemsveien er 1797-kartet ‘strukket ut’. Dette er rettet på ‘1806-veikartet’ som jeg derfor har brukt i sammenligningen i Årvollområdet.

Kartet viser en tilnærmet riktig plassering av Årvoll Gård som et fast referansepunkt på historiske og moderne kart. Plassen Stie (Stig) er vist i nærheten av Kilden barnehage med ‘nyoppdaget Gamle Hadelandsvei’ rett nedenfor i kanten av dammen.

Veien går videre forbi Selvbyggerveien nr. 46-48 oppe i høyre hjørne der seterveien til Linderudsetra tar av nordover på 1806-kartet. Den går i samme far som seterveien fra Linderud på Matrikelkart 1806 (side 12).

‘Nyoppdaget Gamle Hadelandsvei’ fortsetter gjennom Årvollia 21 der den rett ovenfor blokka faller sammen med en mye brukt sti i lett og variert stigning over ‘Glassbergutsikten’ opp mot toppen på østsiden av ei lita myr.

Videre nordover fra Årvollåsen har jeg brukt 1797-kartet i sammenligningen fordi det er tydeligere.

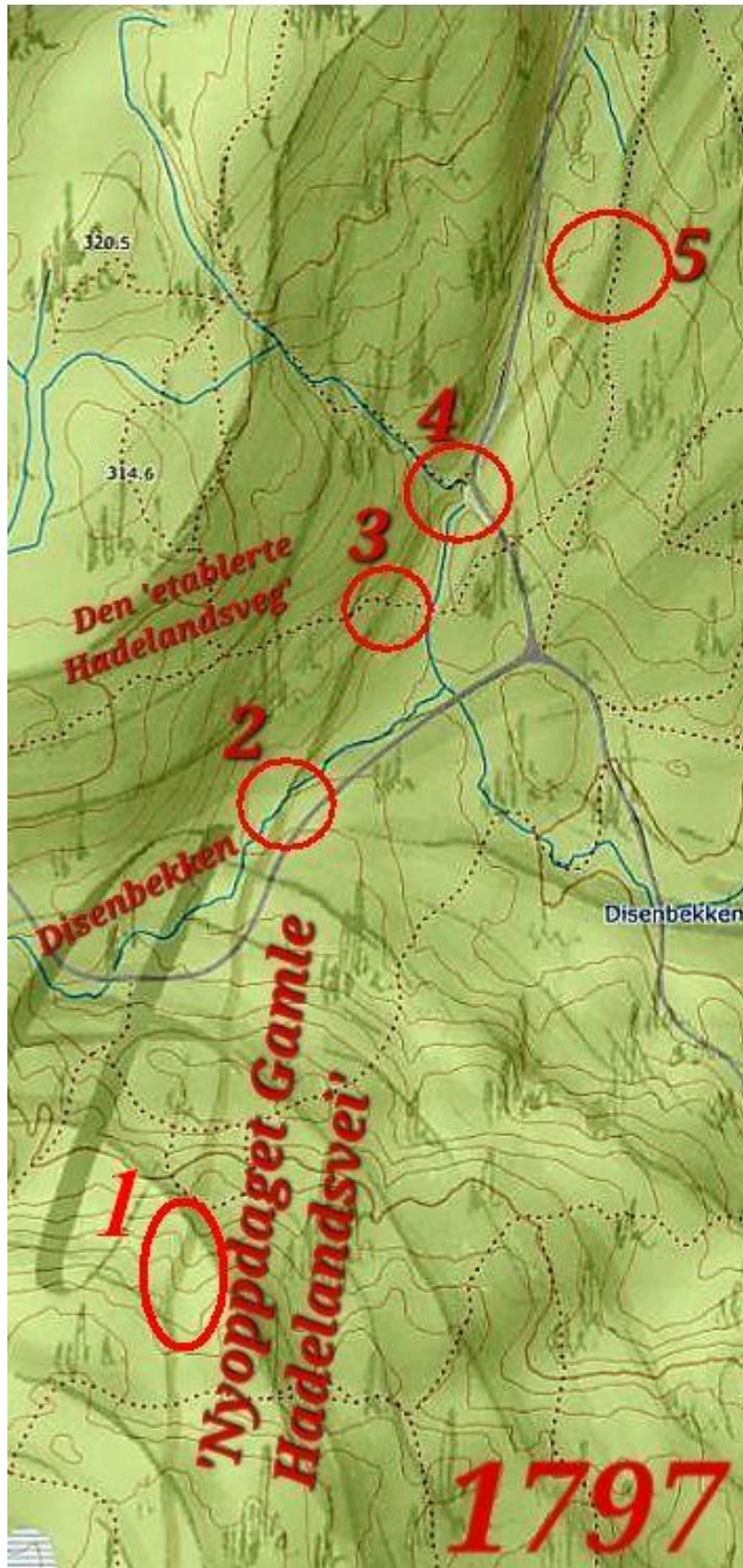

Søndre Arvollåsen er riktig inntegnet på 1797-kartet, den nordre for langt mot sør og Storhaug for langt mot nordøst slik det ble påvist i 'Tillegg til Årsskrift 2017'.

Kvadratmilkart (1:10 000) Utsnitt fra Kvadratmil nr. 73 fra 1797. Karteiknar: Niels Stockfleth Darre. Serien som består av 210 handteikna kartblad, blei produsert fra cirka 1774 og fram til 1808.

Detaljen på utsiktspunktet Glassberget viser 'Nyoppdaget Gamle Hadelandsvei' gjennomgående litt innenfor utsiktsstiene, nettopp slik faret går i terrenget. Hester liker ikke svaberg og de reisende gikk ikke for å se på utsikten.

'Nyoppdaget Gamle Hadelandsvei' er så nøyaktig tegnet at sporene kan følges etter streken på 'veikartet' fram til den krysser den 'etablerte Hadelandsvegen' i spiss vinkel ca. 300 meter nord for der bilveien krysser Disenbekken.

På fem steder fra sør mot nord kan 1797- og 1806- kartet her med sikkerhet sammenlignes mot spor i terrenget og holdepunkter på moderne kart;

1. Her ligger veien tett inn under en bratt skråning som høydekurvene på moderne kart viser.
2. Ved kryssing av Disenbekken der veien først følger bekken et stykke.
3. Ved kryssing av den 'etablerte Hadelandsvegen'.
4. Ved kryssing av bekken ved veien til Evensetervadet. 1806-kartet viser en kryssing av bekken litt høyere opp. Spor fører også dit, men det er stupbratt ned på veien.
5. Der streken møter den 'etablerte Hadelandsvegen' i spiss vinkel.

Nøyaktighet i forhold til moderne kart og spor i terrenget er forbausende og forteller at dette må ha vært en viktig hovedvei.

terrengprofilene (side 8) ikke ville falt sammen om oppmålerne hadde gått i et mye lavere

Kartserie: Porteføljekart – Norge 166. Område Akershus. År 1859.
 Målestokk 1:100 000. Teknikk: Håndtegnet Kartteiknar/oppmålar:
 Ukjent Merknad: Løpenummer 24; Usikker datering

Videre nordover viser begge 'veikartene' (1797 og 1806) at en fjellvegg langs Gamle Gruveveien sperrer veien. Så er veien vist gjennom ulendt lavt terreng og store myrer, opp forbi Bronsmyra til Bispedalen. Slik kan ikke veien ha gått, kartet må være feil;

Aurtjernet er da også feilplassert, likeså 'Grensebekken' (ikke dagens grense mot Nittedal) som påvist i 'Tillegg til Årbok 2017'.

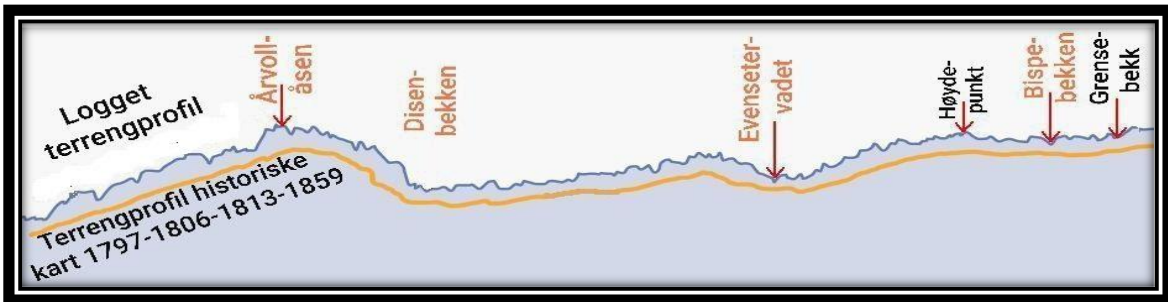
1859-kartet viser, i motsetning til 1796- og 1806-kartet, 'Grensebekken' riktig plassert.

'Nyoppdaget Gamle Hadelandsvei' er også vist høyere opp mot NV i området der sporene er funnet, men ikke vist der den tar av nordover ved 'Grensebekken' fordi veien for lengst var gått ut av bruk. Men sporene kan følges.

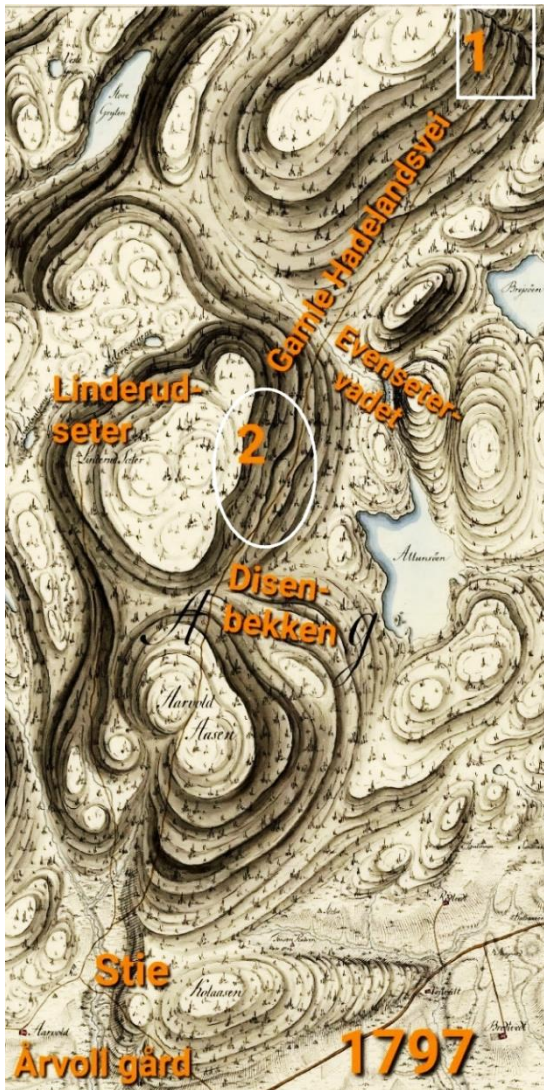
Kartet viser i stedet veien fra 'Grensebekken' forbi Linderudsetra (Lillosetra) til Mo Gjestgiveri i Nittedal. Denne veien er 3 km kortere enn Gamle Bergensvei over Bjøråsen.

Feilen på 1797- og 1806-kartene bekreftes av at terreng slik streken på 1806- og 1797-kartet feilaktig viser.

Høydekurvene er forbløffende riktig i forhold til traséen

Terrengprofil for 'nyoppdaget Gamle Hadelandsvei' (ridevei) over Årvollåsen slik den er funnet og elektronisk logget i marken sammenholdt med brun kurve konstruert på grunnlag av hvorledes strek på 1797-kartet går i forhold til høydekurvene. Kurvene viser forbløffende likhet og viser at 1797-kartet følger den 'etablerte Hadelandsvegen' fra 'halvveis' mellom Disenbekken og Evensetervadet og opp til Høydepunktet.

1. Måling i terrenget rundt den gamle 'Grensebekken' mot Nittedal viser at 1797-kartet gir et nøyaktig bilde av 'nyoppdaget Gamle Hadelandsvei' i forhold til høydekurvene.

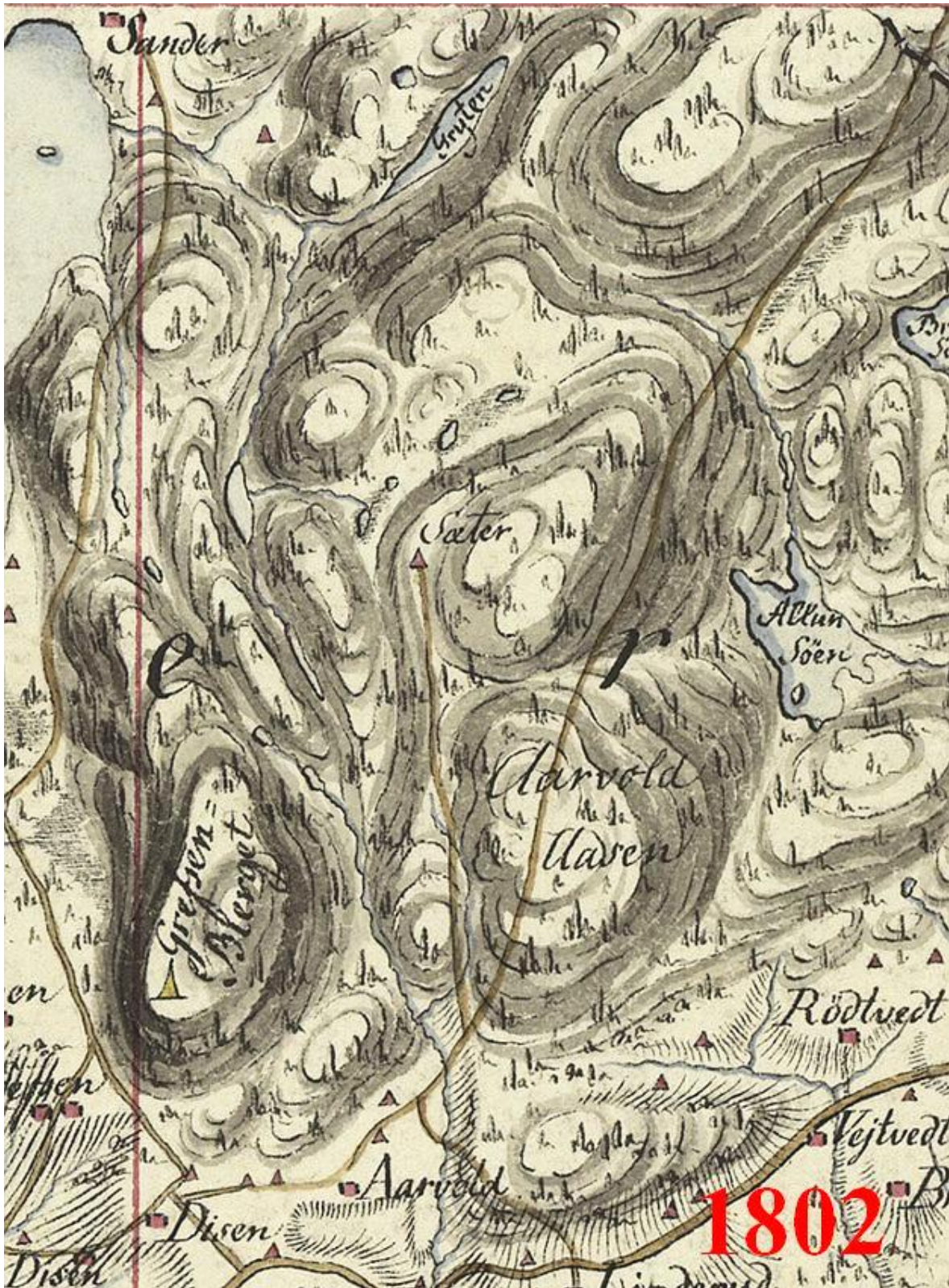
2. Høydekurvene viser at tegneren har fått med seg et mindre dalsøkk mellom Disenbekken og Evensetervadet der bilveien i dag krysser stien.

Kartet fra 1797 viser i likhet med kartene fra 1802, 1806, og 1859 veien over Årvollåsen og seterveien til Linderudsetra.

Traséen på 1797-kartet viser 'nyoppdaget Gamle Hadelandsvei' fram til den tidligere 'grensebekken' mot Nittedal (**1**). Der fører spor etter Hadelandsveien nordover, (ikke vist fordi den hadde gått ut av bruk da kartet ble tegnet).

Streken viser i stedet at stien svinger mot Lillosetra (NNØ) og faller i terrenget. Nettopp slik kan sporet følges videre til Lillosetra (Linderudsetra) slik kartet fra 1859 (side 6) viser. Som nevnt er 'Grensebekken' i 1859 nå riktig plassert.

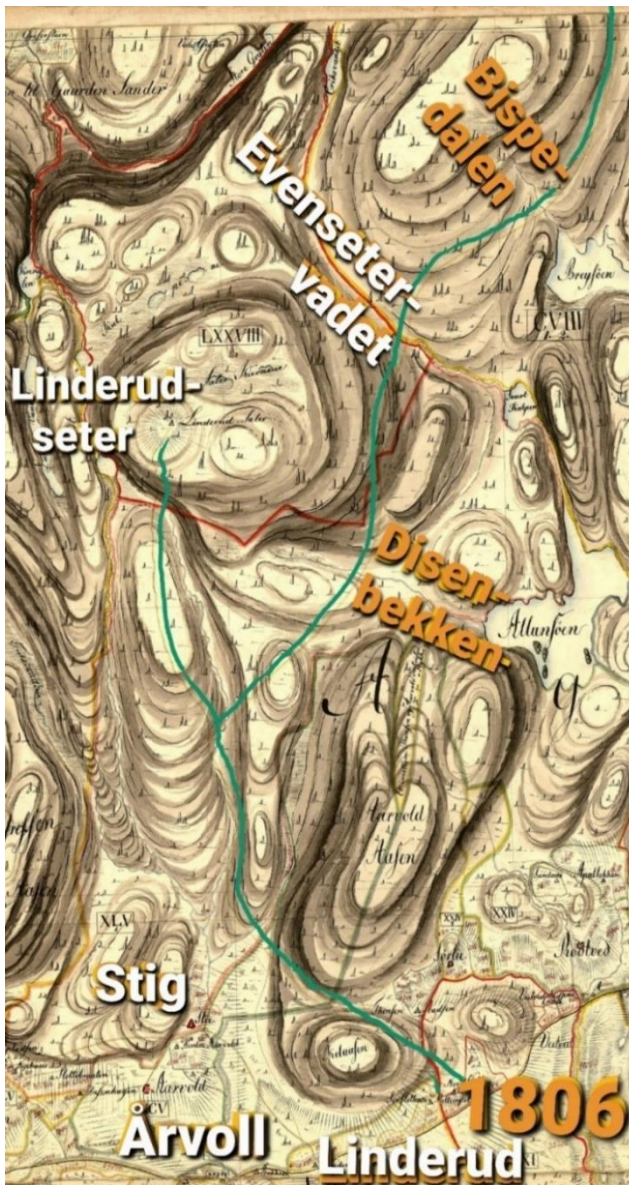
Kartet viser samme trasé over Årvollåsen som kart fra 1797-1806 og 1859. Kartet er del av et område fra Røros og sørover langs riksgrensen. Liten målestokk medfører mindre detaljering.

Kartserie Norgesavdelingen. 1802. Målestokk 1:60 000. Tegner/oppmåler Darre, Carl Wendel Bremer, P. Ramm, Rick, Wegner, Wahrendorff, H. L. Juell, J. Ramm, D. Wibe, J. Wibe.

Matrikkelkartene 1800 og 1806

Kartene er laget for å vise eiendomsgrenser og kan ikke sammenlignes i nøyaktighet med 'veikartene'.

16 C 6 vest **Kartserie** Rektangelmålinger **Område**
Akershus Årstall 1806 **Målestokk** 1:10000
Teknikk Håndtegnet **Karttegner/Oppmåler** Niels
Stockfleth Darre Friis.

15C 9 nv **Kartserie** Rektangelmålinger **Område**
Akershus Årstall 1806 **Målestokk** 1:10000
Teknikk Håndtegnet **Karttegner/Oppmåler**
Niels Stockfleth Darre Friis.

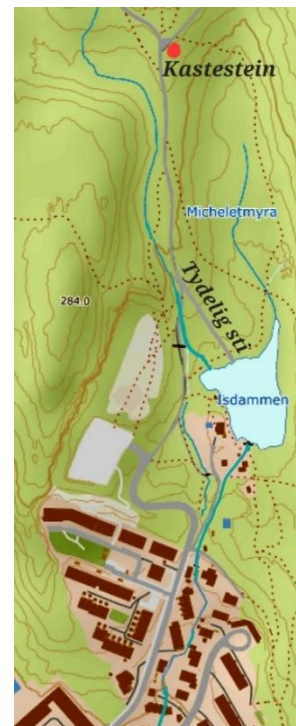
Seterveiene til Linderudsetra og Lillosetra (Linderudsetra på kart 1825-1859) er forsterket med grønn strek. Seterveien på kartet fra 1800 er ganske lik, men det ser ut som veiskillet kan være nær Isdammen.

Sammenligning av bekkeløpet gjennom Isdammen med bekkeløpet i dag

Selvbyggerveien 46-48 var et veikryss der seterveien fra Linderud på Matrikkelkartet fra 1806 krysset 'nyoppdaget Gamle Hadelandsvei' (side 4). Fordi seterrettighetene hang sammen med eiendomsretten viser Matrikkelkartet bare seterveien. Men 'veikartene' 1806- og 1797 viser samme veien som tar av i Selvbyggerveien 46-48 og følger samme bekken opp til Micheletmyra der Isdammen senere er gravd ut. Matrikkelkartet er ganske skjematisk, men på strekningen opp langs bekken til Micheletmyra er kartene entydige. Bekkens buktninger stemmer med bekken slik den fortsatt går i dagen inn og ut av Isdammen.

Det som ikke stemmer er retningen på bekken. På 1797-kartet går den for mye i østlig retning, noe bedre på 1806-kartet. På 1874- og 1881-kartene (neste side) går den for langt i vestlig retning. Først i 1920 begynner bekken å nærme seg riktig løp.

Likevel, kartene levner ingen tvil om at seterveien slynger seg rundt den samme bekken.

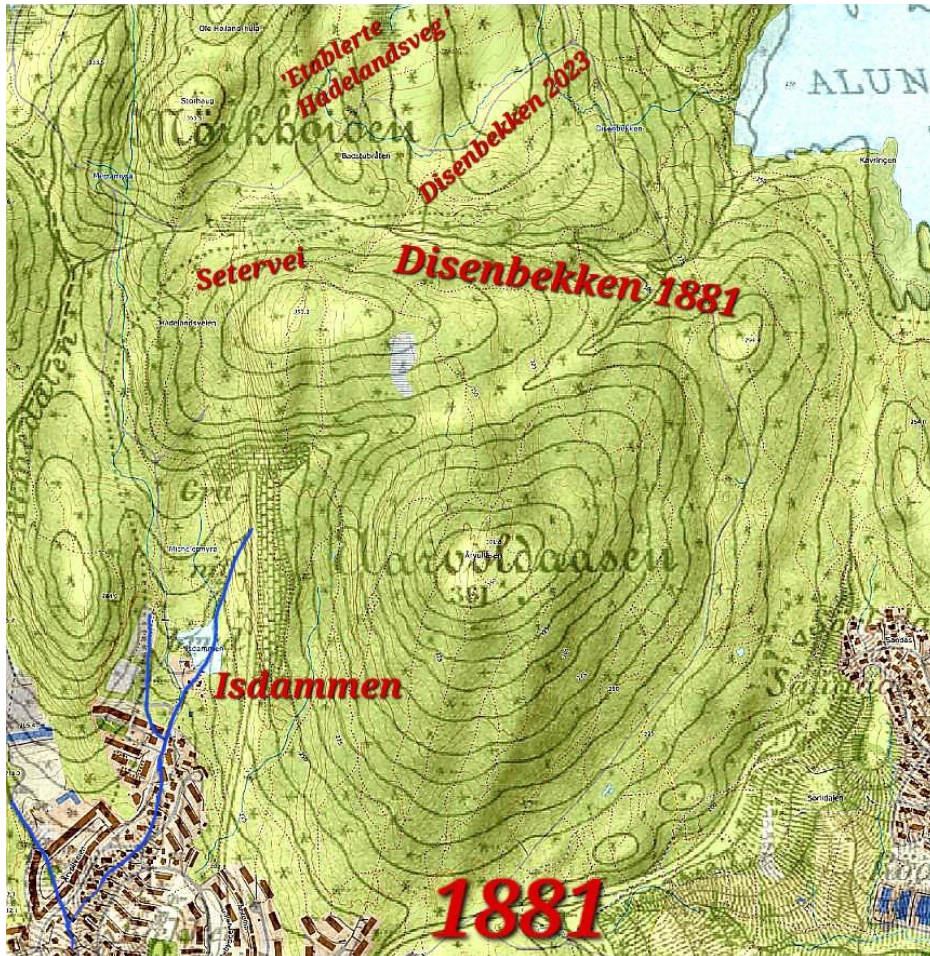
Moderne kart til høyre viser sti (ikke i bruk i dag) og bekken slik den går i dag. Kartet fra 1797 viser ganske likt samme sti/veiføring inn og ut av Isdammen. Seterveien på Matrikkelkartet 1806 til venstre er forsterket med rød strek. Veien krysser 'nyoppdaget Gamle Hadelandsvei' i Selvbyggerveien nr. 46-48 og er identisk med veien som tar av nordover på 'veikartene' 1797-1859 på side 3.

Et sted mellom Isdammen og Kastesteinen viser Matrikkelkart 1806 at veien deler seg. Delet er nærmere Kastesteinen, men spor i marken kan tyde på at delet kan ha vært nedenfor Isdammen slik Matrikkelkart fra 1800 viser. Dermed kan begge seterveiene følges nordover fra Isdammen. Den vestre forbi Kastestein slik 'veikartene' viser og som J.H. Borrebæk, født i 1860, bekrefter i fortellingen om 'Linderudsæteren'. Den østre kan i dag følges opp dalen til den kommer inn på den 'etablerte Hadelandsvegen' ca. 300 meter ovenfor kastesteinen slik den også er vist på moderne kart. Matrikkelkartene viser naturlig nok at seterveien går nede i Bispedalen mot Lillosetra.

Kart 1874 og 1881.

Også her har tegneren i likhet med kartene 1797 og 1806 hatt besvær med retningen på bekken ut fra Micheletmyra. Bekken og veien er vist for langt mot vest. Disenbekken er også feil inntegnet. Alle koller, åser og vann er på rett plass.

Det var nå flere generasjoner siden 'nyoppdaget Gamle Hadelandsvei' over Årvollåsen gikk ut av bruk som ridevei – den finnes ikke lengre på kartene. Da hadde også setringen tatt slutt, og seterveien til Lillosetra går nå bort mot Alunsjøen. Den tar av fra den 'etablerte Hadelandsvegen' der den møter bilveien oppe på toppen ved den digre pyramideformede bautasteinen og var lett å finne fordi det bare er én bekk i dette området (side 16).

Den går over stedet som på 'Askeladden' 22. april 2013 er registrert som Badstubråten. Det synes tvilsomt at dette skal være Badstubråten der man iflg. Borrebæk skulle ha den vakreste utsikt nedover den smilende Alunsjø. Den er litt lengre enn veien over åsen, og har noen våte partier som fort kunne bli en sølete krøttersti. En dårlig egnet ridevei for samfunnets elite som krevde tørre veier.

Akershus amt nr 57-4: Kart over Kristiania Omegn
Kartserie Amtskartsamling
Område Akershus Oslo
Årstall 1881. **Målestokk** 1:25000. **Teknikk** Heliogravyre
Kartegner/Oppmåler Johannes Solem Nordmann

På kart fra 1881 er både Linderudsetra og veien dit tatt ut av kartet.

Kart 1908-1913-1924-1920-1924-1932

Sti (Stig) er riktig plassert etter flyttingen og bekken fra Micheletmyra (Isdammen) er riktig inntegnet. Men sti og bekk ut av Micheletmyra er fortsatt vist for langt mot vest og kommer ikke på plass før mellom 1920 og 1932. Disenbekken er feil inntegnet slik den også er på kart fra 1949. Den vises riktig i dag når en zoomer inn bl.a. på kartet som ligger under ved sammenligning med historiske kart. Stien som krøller seg rundt Disenbekken er vist på ni kart 1874-1949 slik den er funnet. Stien var som nevnt foran lett å finne fordi det bare er én bekk i området

Nytt på disse kartene er en sti som tar av nordover vest for bilveikrysset i Disenbekken (øverst på kartet). Den går i en helt annen trasé enn Gamle Hadelandsvei. Trolig en ny turvei slik det er flere eksempler på i Bygata da turistene inntok Marka.

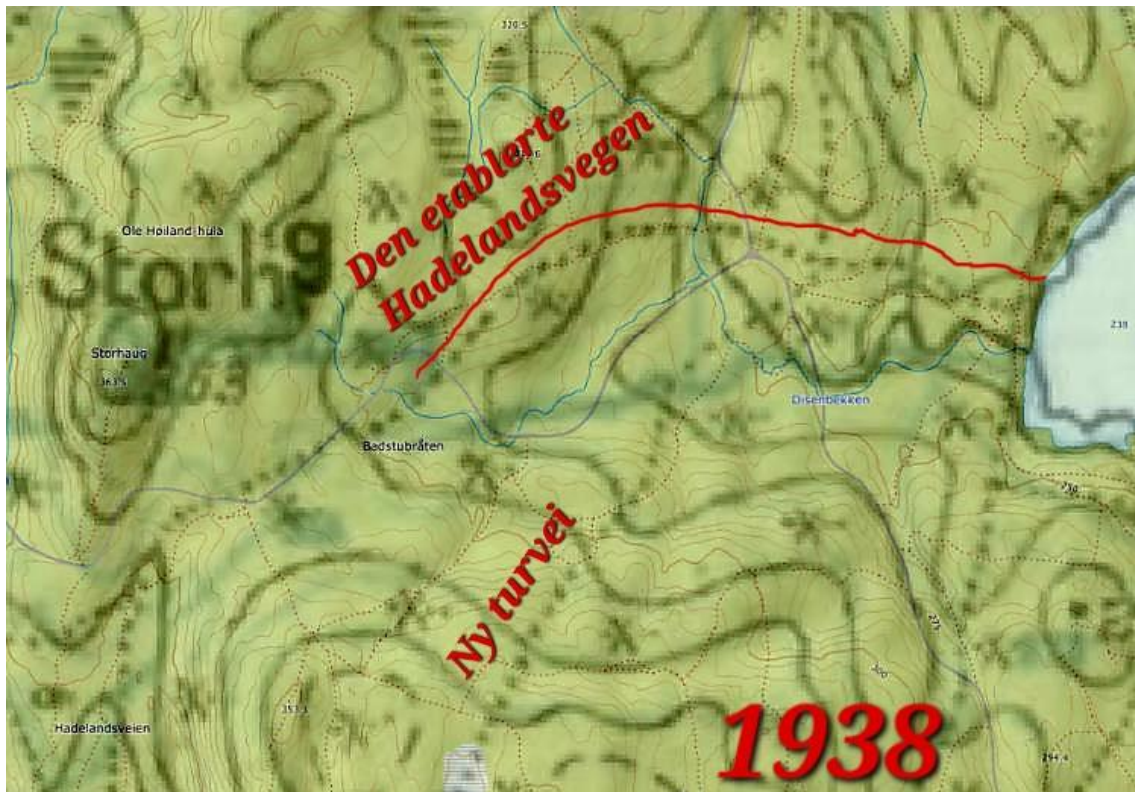

*Akershus amt nr 57-4: Kart over Kristiania Omegn
Kartserie Amtskartsamling
Område Akershus Oslo
Årstall 1908. Målestokk 1:25000. Teknikk Heliogravyre
Kartegner/Oppmåler Johannes Solem Nordmann*

Kart 1938. Årvollområdet var ennå ikke utbygd

For første gang er den 'etablerte *Gamle Hadelandsvegen*' vist i sin nåværende trasé i en omvei høyt oppe i terrenget med flott utsikt, ikke nede langs Disenbekken som tidligere, men fortsatt rett bort til Alunsjøen. Stien langs Disenbekken som har hengt med siden 1806 er nå borte.

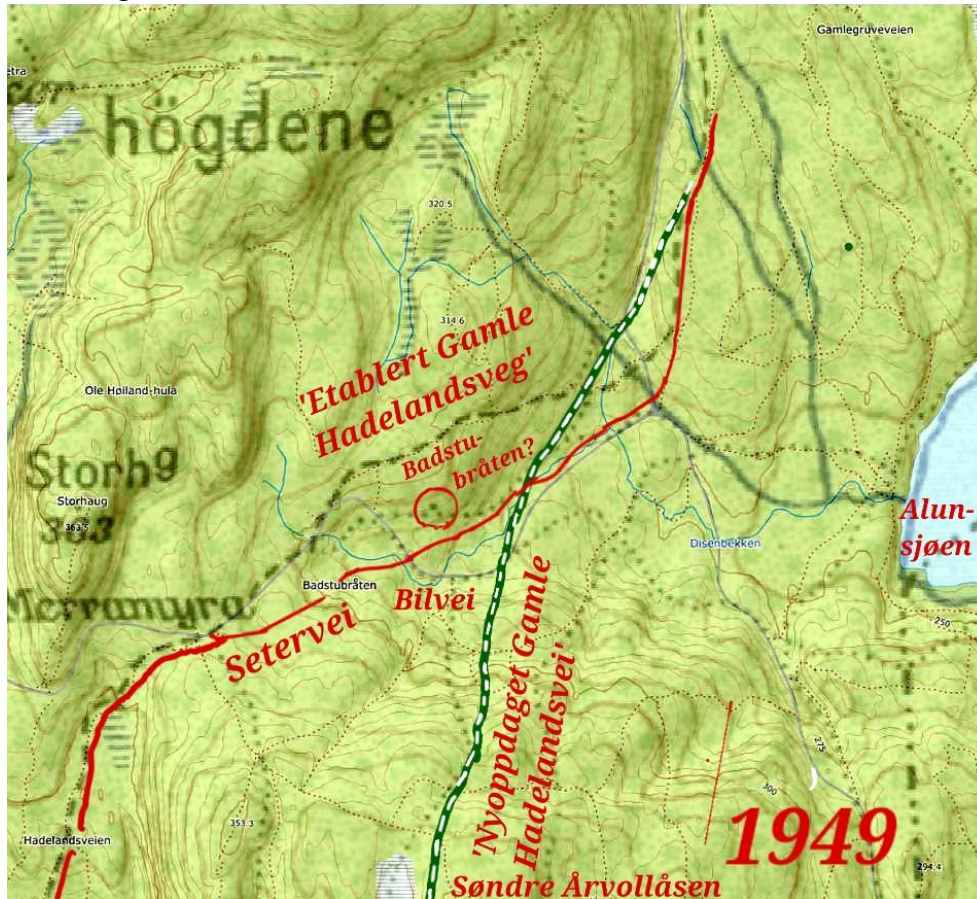
Kartet viser også en trolig ny turvei som følger '*nyoppdaget Gamle Hadelandsvei*' fra Årvoll Gård i tilnærmet samme trasé som de eldste kartene opp til veikrysset i Selvbyggerveien nr. 46-48, men går så vest for Glassbergveien over Årvollåsen.

G35-11 **Kartserie**
Gradteigsmålinger
Område Akershus
Årstall 1938
Målestokk 1:50000
Teknikk Håndtegnet
Karttegnr/Oppmåler Niels Sire Andreas Theodor Walle

Kart 1949

Kartet viser den 'etablerte Gamle Hadelandsvegen' nå med påskrift 'Hadlandsvegen' som første gang er vist på kartet fra 1938. Traséen har etter all sannsynlighet blitt overtatt av turfolk og lagt om etter nye kriterier. Dette var en tendens flere steder langs de historiske veiene rundt forrige århundreskifte.

Men kartet viser også en finprikket sti som tar av fra den 'etablerte Gamle Hadelandsvegen' rett før kryssing av Disenbekken. Den fører rett forbi det som kan være *Badstubråten* ned til 'nyoppdaget Gamle Hadelandsvei' ved Disenbekken.

Midt på den prikkede streken er det markert en litt større firkant. Her finnes det som ligner en tuft i form av et steinsatt hjørne i lavpunktet. En fin plass med utsikt ned mot Alun-sjøen. Kan det være her J. H. Borrebæk skriver i fortellingen *Paa uvante Stier*, utgitt 1902? Sitat; 'Den gamle Færdselsvei gaar videre forbi Storhaug over Badstubaaten ... Veien kaldes her og videre indover skogen Hadelandsveien, ... Fra Badstubaaten har man den vakreste Udsigt nedover den smilende Alun-sø ... At veien er gammel, er ogsaa her tydeligt nok, da Hestebenene har gravet den dybt ned i Grunden'. Det er skikkelig bratt ned på 'nyoppdaget Gamle Hadelandsvei', men knapt mer enn 50 meter i luftlinje. Der kunne nok hestebenene grave seg ned i den løse grunnen som Borrebæk skriver, men at Gamle Hadelandsvei skulle ta denne bratte omveien er ganske usannsynlig. Denne finprikkede stien følger 'nyoppdaget Gamle Hadelandsvei' slik kartet og spor i marken viser fram til den krysser den 'etablerte Gamle Hadelandsvegen' der den bøyer av nordover.

Nede på 'nyoppdaget Gamle Hadelandsvei' ved Disenbekken møtes også den ovenfor omtalte setervei til Lillosetra (side 13) som følger Disenbekken nedover. Her møtes altså tre veier.

Arkeologiske funn

En rekke arkeologiske funn nord for Årvollåsen og få slike funn over åsen kan ikke sees å ha sammenheng med Gamle Hadelandsvei.

J. H. Borrebæk

Borrebæk synes å være opphav til fortellingen om at Hadelandsveien gikk forbi Kastesteinen rundt Årvollåsen. Han var født i 1860 og fortellingene ble utgitt 1903, flere generasjoner etter at *rideveien til Hadeland* over Årvollåsen ble oppgitt.

Kildene er trolig hans 'sædvanlige Jagtkamerat', gamle Olaus Bondejæger, født omkring 1820. Da han vokste opp, var det lenge siden rideveien over åsen var i bruk. Veien over Årvollåsen ble oppgitt på 1700-tallet, kanskje avtok trafikken allerede fra 1647 da postvesenet etablerte ridende postbud over Bjøråsen gjennom Nittedal og nordover. At den er vist på alle 'veikartene' fram til 1859 henger nok sammen med at den da ble brukt som en snarvei til gjestgiveriet Mo i Nittedal (side 6-7 i Etterskrift juni 2021). Veien var som nevnt 3 km kortere enn Gamle Bergensvei over Bjøråsen og Skytta.

Hva med Kastesteinen? Seterveien til Linderudsetra har passert her i uminnelige tider. Seterdriften i Nordmarka er i flg. Lars Reinton trolig av det eldste i Norge og var gammelt allerede den gang da Harald Hårfagre iflg. sagaen 'slo til seg eiendomsretten til setrene'. Lillosetra (Linderudsetra på kart 1825-1859) lå opprinnelig under Kjul i Nittedal. Seterdriften derfra tok trolig slutt da setra med 'indre skog' i 1789 ble solgt til Anders Trondsen Håkenstua. På Matrikkelkartene i 1800 og 1806 finner vi så seterveien fra Slettenplassene under Linderud. Dette tyder på at seterveien rundt Årvollåsen er av nyere dato tatt i bruk etter at *rideveien til Hadeland* over Årvollåsen for lengst var oppgitt. Den fulgte trolig østsiden av dalen slik spor og Matrikkelkart 1800 fra viser som forklart på side 12, altså ikke forbi Kastesteinen.

Ganske sikkert har mye av allmuens ferdsel til/fra Hadeland fortsatt her forbi Kastesteinen (slik jeg skriver i Årbok 2017 på side 52) og etter hvert kommet inn på seterveien til Lillosetra lengre nord og fulgt den langs Disenbekken mot Hadeland. Denne veien er ikke særlig lengre enn over åsen og er lettere å gå med mye mindre stigning enn rideveien over åsen og den '*etablerte*' *Hadelandsvegen*' som altså ikke er vist på kart før i 1938.

J.H. Borrebæk skriver i fortellingen om 'Linderudsæteren' at veiskillet var ved Kastesteinen. Sitat; 'En Maikveld for mange Aar siden drog min sædvanlige Jagtkamerat i den Tid, gamle Olaus Bondejæger, og jeg opover Hadelandsveien i Grefsenaasen ... men ogsaa ofte siden har jeg søgt til Linderudsæter og dens Historier. Veien did er den foran beskrevne Hadelandsvei indtil Kastestenen. Her svinges af til venstre opover en lav Aas. Paa høire Haand har man i Storhaug og Mørkhøgda, ...'

Denne eldgamle ferdselen spesielt til Linderudsetra under Linderudseterhøydene kan være opphav til Kastesteinen. Jeg har ikke funnet kart før i 1938 som viser veiskille her ved Kastesteinen. Kart fra 1874 og 1908-1932 viser et skille et par hundre meter nord/nordvest for Kastesteinen. Trolig en feil som henger igjen fra 1874-kartet.

Fortellingen om Badstubråten, at Hadelandsveien gjør en sving bortom Svartkulp som ligger en halv km øst for Gamle Hadelandsvei, at veien går forbi Lillosetra der det ikke fantes hus før på 1820-tallet, Sør- og Nordskogen og alle sagnhistoriene vitner om stor dikterisk frihet.

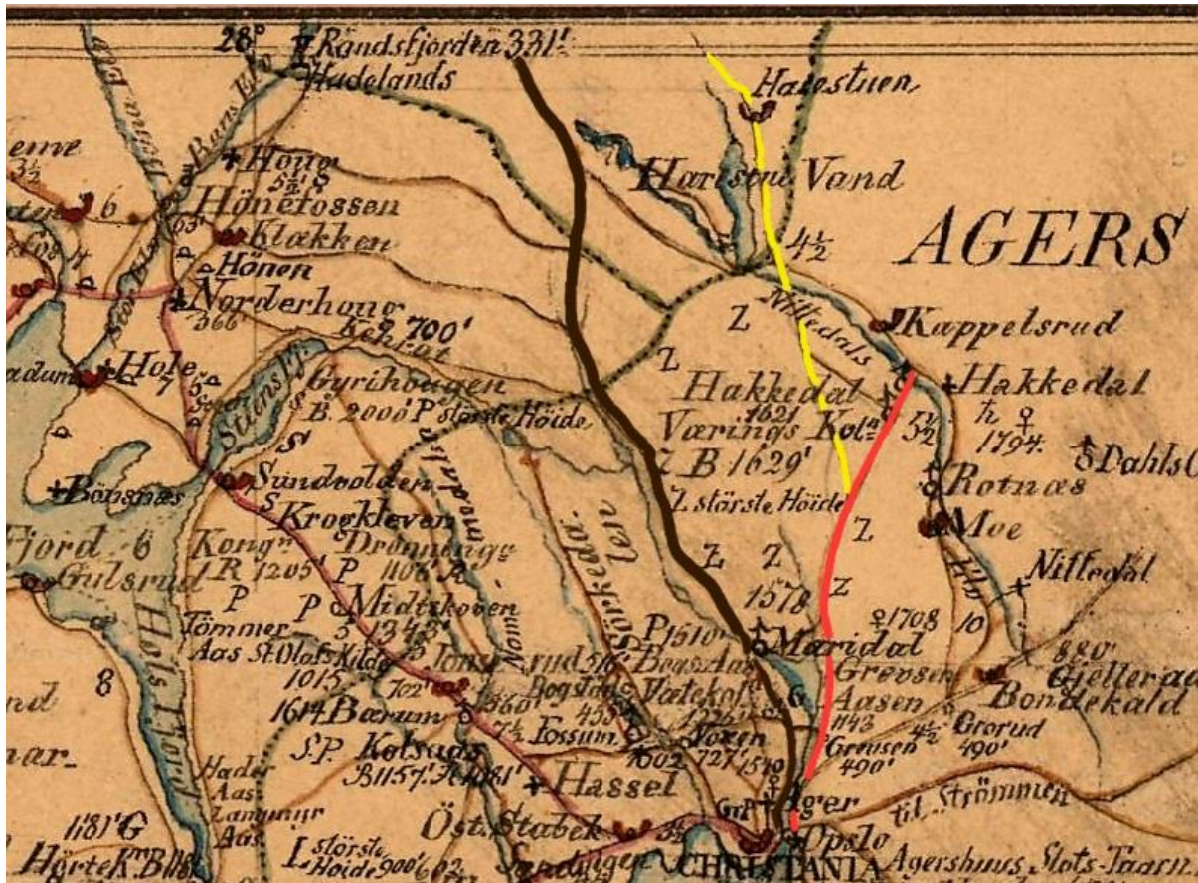
Det virker ikke som han har hatt tanke for at det er snakk om en 'hovedvei' en oldtidsvei for ryttere mellom det østlige Hadeland og Oslo, ikke en turvei.

På 50-tallet løp jeg ofte hjemover fra skole i Oslo og tok tog resten av veien fra Sandermosen, Snippen eller Movann. Jeg trakk blå streker på dette papirkartet der jeg ferdes. Her er en av treningsturene langs det som på kartet er navngitt 'Hadlandsvegen'. Rett øst for Storhaug har jeg kuttet svingen, kanskje det var seterveien.

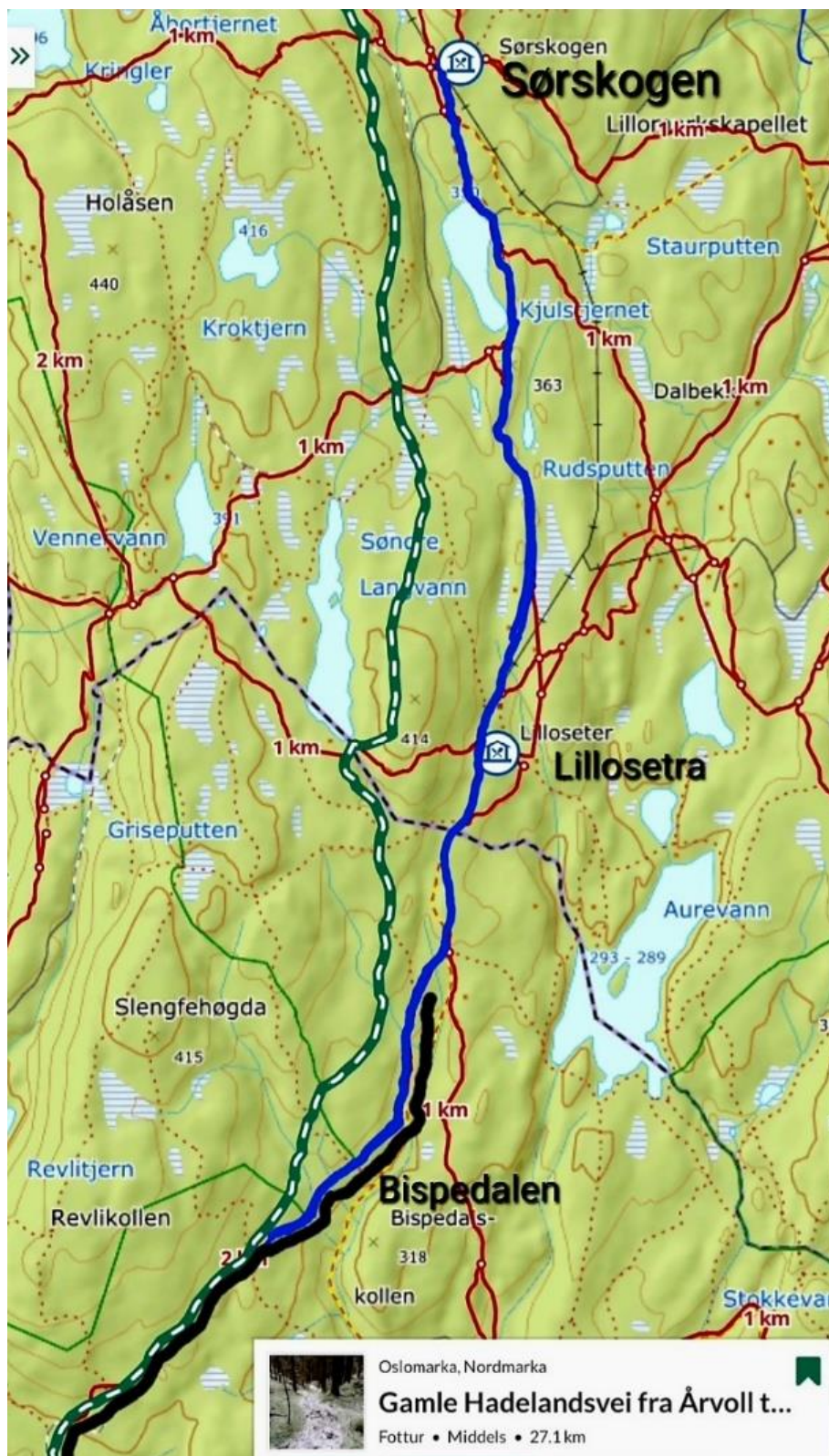
Strekningen Bispedalen-Sinober.

Det er ikke kjent bosetning på Sørskogen før på 1600-tallet. Gamle Hadelandsvei gikk ut av bruk gjennom Lillomarka på 1700-tallet og hus ble ikke bygd på Lillosetra før omkring 1820 ('Tillegg til Årsskrift' side 14). Altså ingen grunn til å gå om Lillosetra for bevertning eller overnatting. Dessuten – en dagsmarsj i tidligere tider var 3-4 mil, fra Bjørvika til Lillosetra var bare ca. 15 km fra Bjørvika, det var en kort distanse for ridende. Biskop Jens Nilssøn overnattet ikke før han var halvveis 3,5 mil lengst nord i Hakadal da han skulle på visitas til Gran på Hadeland i 1574.

Utsnitt av kartet «Croquis militaire d'un voyage pittoresque aux alpes de Tellemark», fra 1822 i målestokk 1:800 000 over deler av Sør-Norge.

Kartet bekrefter at Gamle Hadelandsvei ikke var i bruk gjennom Lillomarka i 1822. Gamle Hadelandsvei (gul strek, forsterket) krysser Hakadalselva rett sør for Harestuvannet. Sørøver slutter den seg til den gamle rideveien fra Hakadal (rød strek) til Maridalen og går altså ikke videre gjennom Lillomarka. (Kartet er også interessant fordi det viser Bygata, brunforsterket strek midt på kartet, og snarveien fra Grorud til Mo i Nittedal).

Stiplet strek; *'Nyoppdaget Gamle Hadelandsvei'*.
 Blå strek; *Den 'etablerte Gamle Hadelandsveg'*
 Svart strek; *BYA har tegnet denne traséen på 'Askeladden'*.

Borrebæk skriver at Hadelandsveien gikk forbi Lillosetra og Sørskogen. Men hus var det som nevnt ikke på Lillosetra før i 1820-årene. Atle Sørskogen født 1935 har overleveringer fra sine forfedre som bodde på plassen fra først på 1850-tallet. Han forteller at Hadelandsveien gikk høyere opp i terrenget forbi Marjamyra der den nå er funnet.

De to traséene mellom Bispedalen og Sørskogen kan synes ganske like på kartet. Men der den *'etablerte Gamle Hadelandsvegen'* faller bratt ned i Bispedalen går den *'nyoppdagede Gamle Hadelandsvei'* en kortere vei høyere i terrenget i jevn stigning uten broer eller våte partier. Den *'etablerte Gamle Hadelandsvegen'* har flere bratte kneiker, myrhull og broer i traséen forbi Lillosetra opp forbi Sørskogen.

Veivalget synes lett om en ønsker å gå til Hadeland.

Alt som er publisert ligger nå Kulturhistorie/Historiske ferdselsveier.

[Maridalens Venner : Historiske ferdselsveier](#)

Nettadresser for årbøkene og de fem historiske veiene ligger også her.

Årbøkene ligger her:

<https://www.maridalensvenner.no/arbok-maridalens-venner...>

<https://www.maridalensvenner.no/en-diskusjon-om-gamle...>

<https://www.maridalensvenner.no/etterskrift-juni-2021-om...>

Her ligger Infosiden og kart ut.no

- [Bygata fra Jevnaker \(ut.no\)](#)
- [UT.no | Kart](#)
- [Byveien fra Hammeren til Kongsvangskog \(ut.no\)](#)
- [UT.no | Kart](#)
- ["Dragonveien" fra Kjelsås til Hakadal \(ut.no\)](#)
- [UT.no | Kart](#)
- [Gamle Hadelandsvei fra Årvoll til Stryken \(ut.no\)](#)
- [UT.no | Kart](#)
- [Et gammelt veifar fra Sander i Maridalen til Bjertnes i Nittedal \(ut.no\)](#)
- [UT.no | Kart](#)

<https://forskning.no/arkeologi/stale-80-har-gjenoppdaget-150-kilometer-av-de-gamle-hovedveiene-i-nordmarka/1882112>

<https://www.maridalensvenner.no/getfile.php/4993628.611.kjilsp7ij7tkk/Aftenposten+29-08-2021.pdf>

<https://nab.no/nyheter/stale-80-pa-sporet-etter-gamle-ferdselsarer/19.24535>

<https://www.varingen.no/stale-kunne-tatt-doktorgrad-i-gamle-ferdselsveier/f/5-92-250692>

<https://www.maridalensvenner.no/getfile.php/5158816.611.tzujmjbililasl/Bygata+og+Gamle+Hadelandsvei+Turistforening+Hadeland+Sta%CC%8Ale+Pinslie+2023.pdf>

[Årbok+Hadeland+2022+Utdrag.pdf](#)

Historiske kart fra Kartverket

<https://kartverket.no/om-kartverket/historie/historiske-kart>

Moderne kart

- Ut.no, kart basert på kartdata fra Kartverket og OpenStreetMap-bidragstere.
- Kulturminner overalt ;-)
Et kart med tjenester levert av Trøndelag Fylkes-kommune, Riksantikvaren, Kartverket og Geodata AS (koordinatsystem, etrs 1989. utm 33n).

Alle påtegninger på kartene er utført av meg.

